

Monumentnummer*: 502203

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 14 november 1996
Kadaster deel/nr 82643/1

Woonplaats* Harkema
Gemeente* Achtkarspelen
Provincie* Fryslân

Locatiennaam Harkema
Locatieomschrijving

Kadastrale gemeente* Drogeham
Sectie* D
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 3954

Omschrijving**

Inleiding

De ARBEIDERSWONING (thans museum) van het krimptype die is gelegen op een ruim eigen erf met onbevloerde paden, sier- en moestuin, behoorde oorspronkelijk tot een groep van 22 verspreid staande woningen aan de rand van de dorpsbebouwing van Harkema. Ze zijn als bouwproject sociale woningbouw in 1912 ter plaatse gebouwd door de St. Woningbouw Achtkarspelen (opgericht 1907) in een sobere baksteen-architectuur. Het onderhavige pand is een van de twee woningen die bewaard is gebleven en is daarvan het meest authentieke exemplaar van het standaardtype van de Woningstichting. De woning vertoont typologische verwantschap met de keuterboerderijtjes, ook al omdat in het achterhuis stalruimte voor enkele stuks vee was ingeruimd. In 1992 is de woning ingericht als museum. Het perceel vormt een schakel in de ontwikkeling van de bewoningsgeschiedenis ter plaatse doordat het dichtbij een restontginningsgebied en een copie van de spitkeet op het vm. armenkerkhof ligt.

Omschrijving

De arbeiderswoning van het krimptype bestaat uit een vorenspringende woonkamer met een schuurgedeelte onder een doorgaande nok. Het zadel/schilddak is belegd met gesmoorde gegolfde Friese pannen. De nok aan de voorzijde is voorzien van een sierspantje, aan de achterzijde van een eenvoudig makelaartje. Op de nok aan de voorzijde is een schoorsteen gemetseld met een betonnen

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

afdekbord rustend op doorgemetselde hoeken. De gevels zijn opgetrokken uit rode (strengpers) Groninger bakstenen op een klinkerstenen trasraam. Tussen de onderdorpels, de wisseldorpel en om het bovenlicht van de ramen zijn banden gemetseld in witte en wit geverfde kalkzandsteen. In de voor- en Z-zijgevel van de woonkamer zijn drie zesruitsvensters aangebracht, in de geveltop twee T-venster zolderraampjes. De N-zijgevel is vrijwel geheel blind, met uitzondering van een ijzeren roosvenster in de krimp. In de achter- en Z-zijgevel zijn telkens twee getoogde vierruits stalramen van hout, in de achterzijde tevens een staldeur. Voor de deur in de krimp aan de Z-zijde ligt een stoepje bevoerd met rode strengpers bakstenen. Tegen de zuidgevel is een regenwaterput van beton met ijzeren putdeksel. De indeling van het interieur van woonkamer en schuur is oorspronkelijk en bevat onder meer een bedstedewand, een lemen vloer en een eenvoudig stalgedeelte.

Waardering

De arbeiderswoning met inpassende veestalling op een ruim eigen erf uit 1912 is van cultuurhistorisch en architectonisch belang:

- als uitdrukking van de architectonische ontwikkeling, m.n. in de volkshuisvesting ten plattelande,
- als uitdrukking van de ontwikkeling van het dorp Harkema uit verspreide bebouwing,
- vanwege de typologische verwantschap met de keuterboerderijtjes,
- vanwege de hoge mate van architectonische gaafheid,
- vanwege de redelijke mate van visuele gaafheid,
- vanwege de hoge mate van oorspronkelijkheid van het interieur en van de interieuronderdelen,
- vanwege de ligging nabij een gebied van bijzondere waarde, nl. een rest ontginningsgebied met arbeiderswoningen en het vm. armenkerkhof.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Woonhuis(K)

Functie

Woonhuis